

імпотенції», що виявляється у руйнуванні стосунків, нездатності втішатися життям тощо. Таке явище може набувати безпосередньої умовної цінності для суб'єкта. Наприклад, образ Ісуса Христа в контексті релігії виступає як цінність для багатьох людей. Це можна пояснити тим, що він уособлює притаманну для усіх людей тенденцію «до страждань» і реалізує ідею очищення через страждання, набуття рис ідеалу. Як відомо, деякі деструктивні стилі спілкування зумовлюються внутрішніми проблемами партнерів у спілкуванні. В такому разі людині здебільшого важко усвідомити, чому її приваблює та чи інша людина. Вона може тільки стверджувати: «наші погляди на життя збігаються» або «і разом погано, і облишити стосунки не наважуюся». Це означає, що таке спілкування є несвідомо привабливим для особи, оскільки її несвідоме з точністю «прораховує» глибинні цінності іншої людини, що й виступає визначальним у виборі партнера й стилю спілкування[5, с. 51].

Викривлене сприймання процесу спілкування може породжувати стан відчуження оточуючих, небезпеку занурення в агресивний, депресивний або апатичний стан. При цьому суб'єкт може навантажуватися негативними почуттями, не змінюючи позицію відносно власних цінностей або ж обтяжуючись певними деструкціями. Викривлення можуть посилювати тривожність, що веде до оцінки будь-яких подій як ворожих, шкідливих чи загрозливих. При цьому суб'єкт може дискредитувати чи ігнорувати інших людей заради досягнення бажаного підкріплення ідеалізованого «Я». Вплив викривлень на процес спілкування проявляється також у розвитку тенденцій до заздрощів, помсти, регресії тощо[3].

Таким чином, умовні цінності визначають семантичний бік ідеалізованого «Я» суб'єкта і сприяють подоланню почуття меншовартості. Ідеалізоване «Я» можна розпізнати по очікуваннях суб'єкта, пов'язаних із підтвердженням гідностей свого «Я». Непідтвердження ідеалізованого «Я» суб'єкта породжує негативні емоції. При цьому раціональний аспект сприйняття ситуації видається єдино правильним та об'єктивним. Суб'єктивна зінтегрованість психіки в такому випадку забезпечується відступом від реальності, що породжує викривлену призму сприйняття оточуючого світу та гальмує реалізацію власних цілей і потреб, налагодження оптимальних стосунків із соціумом. Тому психокорекційний процес має бути направлений на пізнання функційних особливостей несвідомої сфери, цілісних проявів психіки у єдності свідомих та несвідомих аспектів, що передбачає пізнання (усвідомлення) індивідуально неповторних умовних цінностей суб'єкта. Це дає можливість ослабити та упередити регресивні тенденції психіки, породжувані непродуктивними очікуваннями ствердження умовних цінностей. Психокорекція за методом АСПН сприяє нівелюванню умовності цінностей, які обумовлювали регресивну поведінку, підвищує адаптованість до соціуму та поліпшує психічне здоров'я.

Висновки та перспективи досліджень. Отже, досліджуючи взаємозв'язок умовних цінностей та регресії ми побачили, що поведінка, яка насичена регресивними імпульсами завжди несе відтінок глибинних цінностей. Дослідницькі перспективи вбачаємо в розкритті глибинно-психологічного змісту регресивних форм поведінки як тенденції.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1.Критический словарь психоанализа/Чарльз Райккрофт// www.koob.ru/raikroft_ch/krit_slovar_psihoanaliza
2. Лапланш Ж. Словарь по психоанализу /Ж. Лапланш, Ж. Понталис: пер. с фр. Н. С. Автономовой. – М.: Высшая школа, 1996. – 623 с.
3. Стасько О.Г. Психологічна значущість умовних цінностей та їх вплив на формування ідеалізованого «Я» особистості: Дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. – Черкаси, 2006.-369с.
4. Стасько О.Г. Взаємозв'язок умовних цінностей суб'єкта з психологічними захистами /О.Г.Стасько//Науковий часопис НПУ ім. М.Драгоманова. Серія №12. Психологічні науки: зб. наукових праць. – К.: НПУ ім. М.Драгоманова, 2012. -№36 (60). – 40бс.
5. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: навч. посіб. / Т. С. Яценко. – К.: Вища шк., 2006. – 382 с.

УДК 378.147.11:371.212:378.124

Слободянюк Т.Б.

МОДЕЛЮВАННЯ СПІВПРАЦІ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА В ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

В статті дається определение понятия "инновация", инновационные педагогические технологии". Раскрываются основные методологические требования, которым должна отвечать педагогическая технология в области сотрудничества преподавателя и студента во время выполнения им самостоятельной учебной работы. Анализируются основные группы инновационных педагогических технологий и направления работы по данной проблеме, которые повышают качество подготовки специалистов на уровне международных стандартов.

Особливе місце в загальнодержавній системі освіти України займають вищі навчальні заклади. Вони насамперед мають працювати на перспективу розвитку суспільства. Як підкреслює академік В.П. Андрущенко, вища школа покликана формувати інтелект нації. Від цього залежить майбутнє. Парадигма розвитку освіти України у ХХІ ст., зокрема вищої, зумовлюється якісними характеристиками суспільства майбутнього. Традиційні педагогічні засоби виховання, змісту й організації навчально-виховного процесу все частіше не спрацьовують. Через невідповідність темпів і характеру соціальних та педагогічних процесів виникають кризові явища в педагогіці. Найважливіші з них виявляються у нездатності освітньо-виховних закладів, по-перше, впливати на формування цілісної, а не "часткової" особистості, по-друге, у невмінні враховувати індивідуальні, вікові та соціо-психологічні особливості, неповторність особистості кожного. Тому у сучасному вимогливому та швидкозмінному соціально-економічному середовищі рівень освіти, її вплив на особистісний розвиток, значною мірою залежатиме від результативності запровадження технологій навчання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання. Метою статті є аналіз ключових понять означуваної проблеми, їх місце і роль в сучасній вищій школі. Технології індивідуалізації процесу навчання а саме співпраця викладач-студент-організація навчально-виховного процесу, при якому вибір педагогічних засобів навчання враховує індивідуальні особливості студентів, рівень розвитку їх здібностей та сформованого досвіду. Його основне призначення полягає в тому, щоб забезпечити максимальну

продуктивну роботу всіх студентів існуючій системі організації навчання. Індивідуальне навчання - форма, модель організації навчального процесу при якому: 1) викладач взаємодіє лише з одним студентом; 2) один студент взаємодіє лише із засобами навчання (книги, комп'ютер тощо). Головною перевагою індивідуального навчання або самостійної навчальної діяльності є те, що воно дозволяє повністю адаптувати зміст, методи та темпи навчальної діяльності до його особливостей, слідкувати за кожною дією та операцією при вирішенні конкретних завдань, за його рухом від незнання до знання, вносити вчасно необхідні корективи в діяльність як студента, так і викладача.

В сучасній вітчизняній педагогічній практиці та теорії найбільш суттєвими прикладами технологій індивідуалізації навчання у вищій школі є: проектний метод; технологія продуктивного навчання; технологія індивідуального навчання; адаптивна система навчання; навчання на основі індивідуально-орієнтованого навчального плану.

Перш ніж розглянути сутнісні ознаки інноваційних педагогічних технологій, уточнимо ключові поняття «інновація» та «педагогічна технологія». Під педагогічними інноваційними технологіями розуміється якісно нова сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, яка привносить суттєві зміни у результат педагогічного процесу. Слово інновація має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу [1]. Інновацію можна розглядати як процес (масштабну або часткову зміну системи і відповідну діяльність) і продукт (результат) цієї діяльності. Таким чином, інноваційні педагогічні технології як процес - це «цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчальний процес від визначення його мети до очікуваних результатів» (І. Дичківська). У значенні продукту діяльності визначимо інновацію як оригінальні, новаторські способи та прийоми педагогічних дій і засоби. Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Зокрема, В. Загвязинський вважає, що нове у педагогіці - це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти [5, с. 23]. Цілий ряд авторів, зокрема й В. Кукушкіна, вважають, що будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати деяким основним методологічним вимогам (критеріям технологічності) [3, с. 31]:

- *Концептуальність*. Кожній педагогічній технології повинна бути притаманна опора на певну наукову концепцію, що містить філософське, психологічне, дидактичне та соціально-педагогічне обґрунтування досягнення освітньої мети.
- *Системність*. Педагогічній технології мають бути притаманні всі ознаки системи: логіка процесу, взаємозв'язок всіх його частин, цілісність.
- *Можливість управління*. Передбачає можливість діагностичного цілепокладання, планування, проектування процесу навчання, поетапну діагностику, варіювання засобами та методами з метою корекції результатів.
- *Ефективність*. Сучасні педагогічні технології існують в конкурентних умовах і повинні бути ефективними за результатами й оптимальними за витратами, гарантувати досягнення певного стандарту освіти.
- *Відтворюваність*. Можливість використання (повторення, відтворення) педагогічної технології в інших ідентичних освітніх закладах, іншими суб'єктами.
- *Візуалізація* (характерна для окремих технологій). Передбачає використання аудіовізуальної та електронно-обчислювальної техніки, а також конструювання та застосування різноманітних дидактичних матеріалів і оригінальних наочних посібників.

Якщо звертатися до джерел поняття "технологія", то ми повинні зафіксувати, що воно походить із двох грецьких слів - мистецтво, майстерність і слово, навчання. Таким чином, технологію можна визначити як усвідомлене практичне мистецтво, усвідомлена майстерність. Порівнюючи традиційну та інноваційну освіту, які сьогодні паралельно існують в Україні, І. Зязюн зробив висновки, традиційна система навчання є безособистісною. У ній "людина... постає... об'єктом, яким можна керувати за допомогою зовнішніх впливів, загальних стандартів і нормативів"[2]. Але всі серед головних недоліків традиційної системи навчання називають: авторитарний стиль керівництва; домінування пояснювально-ілюстративного типу навчання і репродуктивної діяльності; перевагу фронтальної роботи, обмеженість діалогічного спілкування; породжені цими факторами невміння і небажання учитися; відсутність поцінування освіти, самоосвіти (саморозвитку).

Найщиріші прагнення щось змінити розбиваються об сутність системи: в її основі психологічні процеси, які покликані формувати людину із заданими властивостями. Задоволення пізнавальних інтересів, можливості самоствердження, самореалізації.

На що повинен бути зорієнтований викладач? На обов'язкове виконання навчального плану і навчальної програми. Яка визначає не тільки однаковий зміст, обсяг, а й навіть темп засвоєння інформації та способи її обробки. Таким чином, маємо необхідність змодельювати певну структуру співпраці між викладачем та студентом в процесі самостійної навчальної роботи, зміст якої набув биоознак системності.

Крім того, ще всередині минулого століття на Заході забили тривогу: випускники не готові до життя в новому суспільстві, не здатні самостійно опанувати специфіку отриманої спеціальності, недостатньо навиків самостійно вдосконалюватись, не вміють працювати з інформацією (шукати її, обробляти, переводити з однієї знакової системи в іншу). "Технології завтрашнього дня, - пише О. Тоффлер, - потребують не мільйонів... людей, готових працювати в унісон на безконечно монотонних роботах, не людей, котрі виконують накази, не зморгнувши оком... а людей, котрі можуть приймати критичні рішення, котрі можуть знаходити свій шлях у новому оточенні, котрі достатньо швидко встановлюють нові стосунки в реальності, що швидко змінюється. Світ заговорив про компетентності як спроможність особистості застосовувати засвоєні знання й набуті уміння у нестандартних ситуаціях, "готовність і уміння діяти", здатність до саморозвитку" [1, с. 6].

Однак компетентності - зазначає О. Савченко, - складно формувати, а складніше вимірювати, але без цього якісна освіта у XXI столітті неможлива. Значить, потрібно долати шлях від орієнтації на предметні знання до оволодіння інтеграцією міжпредметних зв'язків, формуючи, так чином, в студента внутрішню готовність прийняття рішень, застосування набутих знань у

будь-яких ситуаціях. "Освіта XXI століття, - це освіта для людини. Її стрижень - розвиваюча, культуротворча домінанта, виховання відповідальної особистості яка здатна до самоосвіти і саморозвитку вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни" [3, с. 6]. Забезпечити реалізацію цих вимог повинна особистісно-орієнтована освіта. Спектр методик і технологій, що складають її зміст досить широкий: технологія саморозвивального навчання, проектно-пошукова технологія, самостійний спосіб навчання за індивідуальними програмами, технологія модульного та модульно-розвивального навчання, проектні технології, технології проблемного навчання, сугестивні технології, продуктивна освіта, особистісно-орієнтоване розвивальне навчання, інтерактивні технології та деякі інші. Особистісно-орієнтована освіта базується на таких засадах: метою освіти є становлення особистості; педагогічні відносини базуються на принципах гуманізації і демократизації; студент є суб'єктом навчальної діяльності; в основі навчання лежить позитивна Я-концепція особистості; навчання на основі успіху. Таким чином, можемо виділити спільні ознаки методик і технологій, які забезпечують реалізацію принципів особистісно-орієнтованої освіти у організації самостійної навчальної роботи студент. Сучасні освітні технології відображають особливості фахової підготовки; необхідності практичної орієнтації усєї системи підготовки фахівців, які матимуть не тільки знання, а й уміння та навички; індивідуальні переваги, багатоаспектність; перспективність.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности. — М., 1980.
2. Акопов Г. В. Социальная психология высшего образования. — Самара, 1993.
3. Архангельский С. И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. — М., 1980.
4. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: Контекстный подход. — М., 1991.
5. Зимняя И. А. Педагогическая психология. — М., 1999.

УДК 378.7:18:37.01

Смікал В.О.

РОЗВИТОК МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ (ДР. ПОЛ. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.)

В статті дається аналіз структури національного образования, розкривається питання розвитку художественного образования и эстетического воспитания учащихся в единстве с образовательными процессами.

На сучасному етапі стрімкої глобалізації суспільства і розвитку сучасних технологій особливо гостро відчувається потреба в підвищенні ролі гуманітарної освіти. У спрямуванні її на розкриття духовного потенціалу людини. Нова парадигма освіти передбачає не лише набуття певного обсягу знань і вмінь в галузі мистецтва, а й використання їх у своїй творчій діяльності. Для певного вирішення творчих завдань необхідним є використання творчих здобутків митців минулого. Педагогіка передбачає використання цінностей, які сьогодні є надбанням загальнолюдської культури.

Глибокі соціальні зміни, які відбувалися в умовах розвитку капіталізму, суттєво вплинули на систему національної освіти. Зростає загальна кількість навчальних закладів, урізноманітнюються їх типи. Структура освіти залишається практично без змін: вищу освіту надають університети, Духовні академії; середню — ліцеї, гімназії, інститути, кадетські корпуси, учительські та духовні училища, спеціальні професійні училища.

Найбільш розповсюдженим типом навчальних закладів були гімназії, діяльність яких керувалась "Статутом гімназій і прогімназій". У ньому вказувалось, що готувати шкільну молодь до університетської освіти можуть лише ті навчальні заклади, в яких викладаються давні мови — латинська та грецька. Наголошувалась також необхідність поповнення викладацького складу гідними і здібними фахівцями, для чого підвищувалась заробітна плата всім учителям, вихователям, інспекторам, директорам. З цією метою було прийняте рішення щодо нормальної кількості учнів у кожному класі, яка мала не перевищувати норму в 40 осіб. Тих, хто не виявив успішності у навчанні протягом двох років, виключали з гімназії. Позитивним було рішення про скасування прав вступу до гімназій, обмежених раніше соціальним походженням.

У цей період з'явилися й інші важливі документи, що сприяли вдосконаленню діяльності навчальних закладів. Так, у 1872 році видається "Положення про міські школи", що належали до другої ланки початкової освіти і поділялись на однокласні, двокласні, трикласні і чотирикласні заклади. Повний курс навчання тривав шість років з обов'язковим викладанням таких предметів, як рисування, малювання і співи, на які виділялося три години на тиждень.

В 1874 році видається "Положення про початкові народні училища", що були першою ланкою початкової освіти, яка охоплювала церковно-парафіяльні школи (духовне відомство) і парафіяльні школи (відомство Міністерства народної освіти). У цих школах, що утримувались на державні та громадські кошти, також викладалися предмети мистецького циклу, хоч і з певним обмеженням та вказівкою: "там, де це є можливим".

У "Статуті реальних шкіл", який виходить у 1888 році, зазначалося, що ці заклади спрямовані на загальну освіту юнацтва, що має задовольнити практичні потреби набуття технічних знань. Утім у шестикласному навчальному курсі викладались також малювання і співи, а заняття з музики і танців проводились для всіх бажуючих.

Із збільшенням у 1856 році кількості відкритих навчальних закладів набуває розвитку жіноча освіта, якої майже не було до другої половини ХІХ століття (крім поодиноких інститутів шляхетних дівчат). У Києві першою державною жіночою гімназією стає Фундуклеївська, що відкривається в 1859 році. Оскільки вона не могла задовольнити потребу в освіті всіх бажуючих, з'являються численні приватні жіночі гімназії.

Розширення межі навчальних закладів, для викладання в яких потрібні були досвідчені фахівці, сприяло виникненню спеціальної педагогічної освіти, зокрема вчительських семінарій. Як правило, вони готували вчителів для сільських училищ. Кількість вихованців мала бути не більшою, ніж сто осіб, представників будь-яких верств населення, але неодмінно православного